

BİLİŞİM SİSTEMLERİNİN KULLANILMASI SURETİYLE İŞLENEN NİTELİKLİ DOLANDIRICILIK SUÇU

HAZIRLAYANLAR

Av.Buse Hamurcu

Av.Abdullah Erkam Yılmaz

İÇİNDEKİLER

03

Bilişim Sistemlerinin Kullanılması Suretiyle İşlenen Nitelikli Dolandırıcılık Suçu

04

Dolandırıcılık Suçunun Nitelikli Hali

05

Bilişim Sistemleri Nedir?

06

TCK m.158/1-f Suçunun Unsurları

07

TCK 158/1-f ile TCK 244/4 Arasındaki Farklar

08

TCK 158/1-f Suçunun İşlenme Şekilleri

Bilişim Sistemlerinin Kullanılması Suretiyle İşlenen Nitelikli Dolandırıcılık Suçu

Çok büyük bir veri zenginliği içerisinde yaşadığımız bu internet ve bilişim çağında; verilerin toplanması, işlenmesi, depolanması, ağlar aracılığıyla bir yerden bir yere iletilip kullanıcıların hizmetine sunulması için iletişim ve bilgisayar teknolojileri gibi bilişim sistemleri kullanılmaktadır. Tüm birey ve kurumlar arası işlemlerin veriler üzerinden yürütülmesi nedeniyle, bu verilerin kullanılmasını sağlayan İnternet'e, ya da bireysel veya kurumsal bilişim sistemlerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Günlük ve ticari hayatı kolaylaştıran bu sistemler, tüm diğer teknolojik gelişmelerde olduğu gibi hukuka aykırı yollar ve amaçlarla da kullanılmaktadır. Bu nedenledir ki, son 20 yılda ülkemizin ve tüm dünyanın mevzuatına onlarca bilişim suçu girmiştir. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 158/1-f maddesinde düzenlenen bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenen nitelikli dolandırıcılık suçu, bilişim suçları arasından uygulamada en çok karşımıza çıkan ve mağduriyete yol açan suçlardan biridir.

Dolandırıcılık Suçunun Nitelikli Hali

TCK 158/1-f bendinde,

“(1) Dolandırıcılık suçunun;

f) Bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle, işlenmesi halinde, üç yıldan on yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur. Ancak, .., (f), .., .. ve ... bentlerinde sayılan hâllerde hapis cezasının alt sınırı dört yıldan, adli para cezasının miktarı suçtan elde edilen menfaatin iki katından az olamaz.” denilmek suretiyle bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle nitelikli dolandırıcılık suçu düzenlenmiştir.

Toplumdaki geniş kitlelerin kimlik bilgilerinden, adreslerine, eğitim bilgilerinden sağlık verilerine, kısacası tüm bilgilerinin çeşitli bilişim sistemlerinde toplanmasına, işlenmesine ve korunmasına duyulan güvenin; bu sistemlere yapılan saldırılar ile zedelenmemesi amacıyla bilişim sistemlerinin, banka ve kredi kurumlarının araç olarak kullanılması, dolandırıcılık suçunun nitelikli hali şeklinde düzenlenmiştir. Kişilerin mal varlıkları, irade özgürlükler, ve toplumsal hayata duydukları güven korunmaktadır.

Türk Ceza Kanunu'nun gerekçesinde, bilişim sistemlerinin ya da birer güven kurumu olan banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılmasının dolandırıcılık suçunun işlenmesini kolaylaştırması nedeniyle dolandırıcılık suçunun nitelikli hali olarak ön görüldüğüne yer verilmiştir. Özellikle banka ve kredi kurumlarını temsil eden ve bu kurumlar adına hareket eden kişilerin bu suçu işlemlerinin daha kolay olması nedeniyle, suçun işlenmesinin önüne geçilmeye çalışılmıştır.

Bilişim Sistemleri Nedir?

Avrupa Konseyi Siber Suçluluk Sözleşmesinin "Tanımlar" başlıklı 1. maddesine göre bilişim sistemi; bir veya birçok unsuru, bir programın işleyişi aracılığıyla verilerin otomatik olarak işleme tâbi tutulmasını sağlayan, birbirine bağlanmış veya benzeşen tek veya toplu tertibattır. Bilişim sistemleri doktrinde ayrıca, verilerin bilgisayarlar gibi ana mekanizmalar veya otomatik işleme tabi manyetik bir yapıyla, verilerin toplanarak tutulmasını, verilerin organize edilmesini ve veri iletişimini sağlayan sistem veya verileri aktaran manyetik özellikteki sistemler olarak da tanımlanmaktadır.

TCK m.158/1-f Suçunun Unsurları

Maddenin lafzından ilgili suçun bilişim sisteminin veya banka ve kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle işlenebileceği anlaşılmaktadır. Bu durumda fıkarda iki ayrı nitelikli hal düzenlenmiş olmaktadır.

Bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenen nitelikli dolandırıcılık suçunun oluştuğundan bahsedilebilmesi için öncelikle, bilişim sisteminin araç olarak kullanılması yoluyla menfaatin elde edilmesi gerekmektedir. Bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle nitelikli dolandırıcılık suçunun oluşması için dolandırıcılık suçunun temel şeklinin de oluşması gerekmektedir. Bu durumda, failin mağduru aldatılabilecek nitelikte ve iradesini sakatlamaya yönelik olan hileli davranışlarının sonucunda mağdura veya başkasına ekonomik zarar vererek kendisi veya bir başkası için bir faydanın sağlanmış olması ve zarar ile fiil arasında uygun nedensellik bağı aranmaktadır. Suçun mağduru bilişim sistemi araç olarak kullanılarak aleyhine haksız menfaat temin edilen kişi veya kişiler iken, suçun faili herkes olabilmektedir. Bilişim sisteminin aldatılıp aldatılmaması bu suç bakımından önem arz etmemektedir.

Türk Ceza Kanunu'nun ilgili maddesi uyarınca bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle nitelikli dolandırıcılık suçunun hapis cezasının alt sınırı dört yıldan, adli para cezasının miktarı da suçtan elde edilen menfaatin iki katından az olamayacağı düzenlenmiştir. Bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle nitelikli dolandırıcılık suçu temelde bir dolandırıcılık suçu olduğu için malvarlığına yönelik olsa da, aynı zamanda kişinin irade özgürlüğünü de kısıtlamaktadır.

TCK 158/1-f ile TCK 244/4 Arasındaki Farklar

Uygulamada Türk Ceza Kanunu'nun 244. maddesinde düzenlenen sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme bilişim suçunun, bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle nitelikli dolandırıcılık suçunun uygulanmasına imkan vermeyeceği yönünde görüşler vardır. TCK 244. maddesinin ilk üç fıkrasında:

(1) Bir bilişim sisteminin işleyişini engelleyen veya bozan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bir bilişim sistemindeki verileri bozan, yok eden, değiştiren veya erişilmez kılan, sisteme veri yerleştiren, var olan verileri başka bir yere gönderen kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Bu fiillerin bir banka veya kredi kurumuna ya da bir kamu kurum veya kuruluşuna ait bilişim sistemi üzerinde işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

şeklinde sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme ve değiştirme suçları düzenlenmiştir. Maddenin dördüncü fıkrasında:

(4) Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan fiillerin işlenmesi suretiyle kişinin kendisinin veya başkasının yararına haksız bir çıkar sağlamasının başka bir suç oluşturmaması halinde, iki yıldan altı yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur.
düzenlemesi yapılarak bu görüşü savunanların kaygıları giderilmeye çalışılmıştır.

Fakat iki suç halihazırda kanuni unsur bakımından da farklılık göstermektedir. 158/1-f'de bilişim sistemleri aracılığıyla yarar sağlanması aranırken, 244/4'te sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme suretiyle yarar sağlanması aranmaktadır. Doktrindeki baskın görüş, iki suç arasındaki temel farkın elde edilen yararın failin doğrudan eylemi ile gerçekteşip gerçekteşmediği ayırımında olduğu yönündedir. Bu durumda bilişim sistemine girip kişilerin hesaplarından ekonomik fayda elde eden failin, bilişim sistemini salt aracı olarak kullanmakla kalmadığı, doğrudan eyleminin olduğu ve dolayısıyla 158/1-f bendinde düzenlenen suçu işlemediği söylenmelidir.

TCK 158/1-f Suçunun İşlenme Şekilleri

Bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenen nitelikli dolandırıcılık suçu, uygulamada en çok internet üzerinden işlenmektedir. Failler, genelde mağdurları ya internet sitelerinden ilan vermek suretiyle ya da sosyal medya üzerinden bulmaktadır. Özellikle Alibaba ve Sahibinden.com gibi sitelere sahte ilanlar konularak gerçekte olmayan malları satışa çıkaran failler, mağdurlardan gerçekte var olmayan malların bedelini alarak haksız menfaat elde etmektedirler. Failin, e-ticaret bilişim sistemleri aracılığıyla ve bu sistemlerin sağladığı geniş müşteri kitlelerine ulaşım kolaylığından yararlanarak mağdurları dolandırması ile dolandırıcılık suçunun nitelikli hali oluşmaktadır. Failin gerçekte var olmayan bir ürünün ilanını koyması bu suçun oluşması için yeterli olmayacaktır. Zira ticari hayatta kişiler henüz var olmayan malları sözleşmelere konu edebilmektedir. Bu durumda satıcının ürünü alıcıya göndermemesi, ceza hukuku bakımından değerlendirilemeyecek ve hukuki bir uyuşmazlık ortaya çıkaracaktır. Hukuki ihtilaf ile nitelikli dolandırıcılık suçunu burada ayıran husus ilanın sahte olmasıdır.

Fakat ilanın ve ticari işleme taraf olma niyetinin gerçekliğinin ortaya konulması her zaman basit değildir. Bazı somut olaylarda ortada açık bir şekilde dolandırıcılık suçunu işleyen failler olduğu anlaşılrsa da, daha deneyimli faillerin işlediği suçların tespitinde çok daha detaylı bir soruşturma aşamasının gerçekleşmesi gerekmektedir. Eğer bulunabilirse fail veya faillerin ifadelerinin alınması, varsa temsilcilerinin kim olduğunun öğrenilmesi, ürünlere ilişkin tüm kayıtların temin edilmesi, kargo şirketlerinin sorgulanması, hesap hareketleri, banka kayıtları gibi bilgilerin elde edilmesi gerekmektedir. Bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenen nitelikli dolandırıcılık suçunda bazen aslında var olmayan kargo şirketlerine rastlandığı, faillerin bir uzantısı olduğu da sıklıkla görülmektedir.

Failler ayrıca sosyal medya sosyal medya aracılığıyla, kişilerin hesaplarına girip mağdurlarla bu kişiymiş gibi iletişime geçerek ve maddi menfaatler isteyerek de bu suçu işleyebilmektedirler. Bunun yanında ayrıca TCK'nın 243/1. maddesi kapsamında, bilişim sistemine izinsiz girme suçu oluşacaktır. Eğer sosyal medyaya girilirken TCK 244 maddesinde öngörülen sistemdeki verileri bozma, yok etme, değiştirme, şifreyi karma suretiyle erişilmez kılma, sisteme veri yerleştirme veya var olan verileri başka bir yere gönderme eylemleri söz konusuysa ayrıca bu suçun da oluştuğu söylenebilecektir.

Uygulamada sıklıkla rastlanılan bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenen nitelikli dolandırıcılık suçuna ilişkin hukuki destek almak için AEY Legal Hukuk Bürosuna her zaman ulaşabilirsiniz.

Kaynakça:

- Bilişim ve Teknoloji Hukuku Yıllığı 2022 – **Dr. Öğr. Üyesi Şerafettin Ekici, Dr. Öğr. Üyesi Ekrem Solak, Av. Muhammed Emre Avşar**
- Türk Ceza Kanunu'nun 158/1-f ve 245/1 Maddelerinde Düzenlenen Suçlar ve Bu Suçlar Arasındaki İlişki Sorunsalı – **Mustafa Atalan**

Teşekkürler

Abdullah Erkam Yılmaz
Kurucu Avukat

İletişim:

aeylegal.com

erkam@aeylegal.com

Buse Hamurcu
Avukat

İletişim:

aeylegal.com

buse@aeylegal.com

Sorularınız ve görüşleriniz için
bizimle iletişime geçebilirsiniz.